

Прем'єр-міністру України
ШМИГАЛЮ Денису

Міністру захисту довкілля та
природних ресурсів України
СТРІЛЬЦЮ Руслану

Міністру енергетики України
ГАЛУЩЕНКО Герману

Т. в. о. Міністра розвитку громад,
територій та інфраструктури України
ШКУРАКОВУ Василю

Т. в. о. Міністра аграрної політики
та продовольства України
ВИСОЦЬКОМУ Тарасу

ЗАЯВА ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ВІДБУДОВИ КАХОВСЬКОЇ ГЕС

До річниці терористичного акту російської федерації, який спричинив руйнування греблі Каховської гідроелектростанції, **ми – члени Української кліматичної мережі (УКМ) – звертаємося з закликом переглянути рішення про відбудову Каховської ГЕС** (Постанова КМУ № 730 від 18 липня 2023 року “Про реалізацію експериментального проекту “Будівництво Каховського гідровузла на р. Дніпро. Відбудова після руйнування Каховської ГЕС та забезпечення сталої роботи Дніпровської ГЕС у період відбудови”, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/730-2023-%D0%BF#Text>).

Заклик базується на таких обґрунтуваннях:

1. Передчасність та необ'єктивність рішення. Вважаємо, що ухвалене без громадського обговорення та без урахування думок частини експертного середовища рішення щодо відбудови споруди такого типу не є експертно обґрунтованим. Ухвалення рішення про створення нової гідроспоруди лише через 6 тижнів після руйнування греблі Каховської ГЕС є передчасним і таким, що не враховує повний спектр наслідків як самої катастрофи, так і ймовірних наслідків від будівництва та експлуатації нової гідроспоруди. Окреме занепокоєння викликає частина Постанови, в якій йдеться про реалізацію проекту без проведення оцінки впливу на довкілля.

2. Питання раціональності відбудови в контексті впливу на довкілля. Вважаємо, що будівництво Каховського гідровузла не сприятиме повноцінному зеленому енергетичному переходу України та може не задовольнити потреби локальних господарств та компаній у зрошенні, водночас може негативно вплинути та зупинити відновлення біорізноманіття на дні колишнього Каховського водосховища, тобто – екосистеми в межах Великого Лугу. Верби та тополі, які наразі заповнили територію, звільнену від водосховища, належать до найбільш стійких до зміни клімату. Їх потужне зростання утворює прирічкові галерейні ліси. Вони є компенсацією втрат лісових масивів, які були знищені в зоні Нижнього Дніпра російськими військами (як внаслідок затоплення, так і внаслідок бойових дій). Тож ухвалюючи рішення про відбудову Каховської ГЕС, необхідно оцінити користь новозбудованої гідроспоруди та цінність біорізноманіття, чітко розрахувавши вартість екосистемних послуг. Крім того, доцільність відбудови водосховища можна поставити під сумнів з багатьох інших причин. Важливо зазначити, що формування мережі децентралізованих зелених енергопотужностей потребуватиме значно меншої площі для досягнення того ж енергетичного результату. Водночас відновлювати енергетику в такий спосіб можна вже зараз, не очікуючи деокупації і десятиліть розмінування. Також переглянути підходи до ведення сільського господарства та зрошення, яке було джерелом найбільшого засолення ґрунтів.

3. Порушення міжнародних зобов'язань, взятих на себе Україною. Вважаємо, що реалізація такого об'єкта без проведення оцінки впливу на довкілля порушує законодавство України та міжнародні зобов'язання України, відповідно до Оргуської конвенції, угоди про приєднання до енергетичного співтовариства та суперечить європейським підходам, зокрема щодо фінансування міжнародними донорами будь-якої діяльності стосовно відбудови і подальшого розвитку регіону, постраждалого від

масштабної екологічної катастрофи. Також усі природоохоронні території в цій зоні мають ряд міжнародних статусів, запровадження і дотримання яких також є необхідними заходами процесу інтеграції України до ЄС. Гіпотетична відбудова водосховища цілковито суперечить Цілям Сталого Розвитку, а також не відповідає ідеям, закладеним в Європейському законі про відновлення природи, Лісову стратегію ЄС, Стратегію збереження біорізноманіття Європи до 2030 року й Екологічному договору для України, що має окрему примітку щодо прозорості процесів, пов'язаних з колишньою Каховською ГЕС.

Зважаючи на викладене, закликаємо відмовитися від передчасного рішення щодо відбудови гідроспоруд Каховського гідровузла (Постанова КМУ № 730 від 18 липня 2023 року), сприяти всебічному залученню громадськості, науковців, інших зацікавлених сторін до аналізу наслідків відбудови Каховської ГЕС, провести публічні обговорення проблеми з метою отримання оптимального рішення щодо можливих сценаріїв розвитку території колишнього Каховського водосховища.

Як найбільша в Україні мережа прокліматичних неурядових організацій, ми продовжимо ретельно слідкувати за ситуацією та дотриманням норм національного екологічного законодавства та міжнародного права у процесі прийняття рішень стосовно відбудови Каховської ГЕС.

З повагою,
Українська кліматична мережа

у складі

ГО "Агентство економічного розвитку"
ГО "Агентство сприяння сталому розвитку Карпатського регіону "ФОРЗА"
ГО "Асоціація велосипедистів Києва"
ГО "Бюро екологічних розслідувань"
ГО "Голос Природи"
ГО "Громадянська мережа "ОПОРА"
ГО "Дзига"
ГО "Дитяча екологічна асоціація – Зелена країна"
ГО "Еко клуб"
ГО "Еколтава"
ГО "Екологічний клуб "Еремурус"
ГО "Еколого-гуманітарне об'єднання "Зелений Світ"
ГО "Екопарк Осокорки"
ГО "Екоправо-Харків"
ГО "Екосфера"
ГО "Експертно-дорадчий центр "Правова аналітика"
ГО "Єдина Планета"
ГО "Лісові ініціативи і суспільство"
ГО "Нуль відходів Львів"
ГО "Плато"
ГО "Суспільство зіровейст"
ГО "Українська природоохоронна група"
ГО "Український екологічний клуб "Зелена Хвиля"
ГО "Флора"
ГО "Хмельницький енергетичний кластер"
ГО "Центр екологічних ініціатив "Екодія"
ГО "Центр міжнародного співробітництва і впровадження проектів"
ГО "Чорноморський жіночий клуб"
Дитячий незалежний екоцентр "Романтик"
Інфоцентр "Українська екологічна асоціація "Зелений Світ"
МБО "Екологія-Право-Людина"
Молодіжна громадсько-екологічна організація "Наш дім – Манява"
Національний екологічний центр України
Хмельницька обласна організація "Українське товариство охорони природи"

Довідка. Українська кліматична мережа – найбільше в Україні об'єднання громадських організацій і ініціатив, які сприяють пом'якшенню впливу на клімат, адаптації до наслідків кліматичної зміни, охороні природних екосистем, збереженню біорізноманіття, раціональному використанню ресурсів, сталій мобільності, енергоефективності, екологічному просвітництву, популяризації відновлюваних джерел енергії.